duobės iškastos šviesiai pilkos permaišytos žemės sluoksnis, po kuriuo buvo pastato statybos laikotarpio žemės paviršius. Šurfe Nr. 4 aptiktame stratigrafiškai anksčiausiame juodos žemės su degėsiais sluoksnyje rasta pavienių gyvulių kaulų, keramikos fragmentų. Aptikti puodų pakraštėliai neglazūruoti, aprūkę, storasieniai, molio masėje gausu grūsto granito. Puodų peteliai puošti bangelių ornamentu. Sluoksnis datuotinas XV a. Taip gali būti datuoti ir šurfuose Nr. 1, 2, 3 aptikti stratigrafiškai anksčiausi kultūriniai sluoksniai.

Andrius VAICEKAUSKAS

Investigations in Vilnius, J.Basanavičiaus street, house No 4, in 1998

In the planned site for constructions, the area of 28 m^2 was investigated. The cultural layer of 1,5-1,9 m was found. The lower part of it is dating back to the 15th century. Fragments of pottery and glazed tiles were found. The remains of a building which had not been mentioned in any historical plans was discovered.

Andrius VAICEKAUSKAS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, BOKŠTO G. NR. 14, 1998 M.

1998 m. Vilniuje, Bokšto g. Nr. 14, buvo atliekami žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai būsimų žemės darbų vietoje.

Anksčiau šioje vietoje archeologiniai tyrinėjimai nevykdyti. 1998 m. žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų tikslas – nustatyti kultūrinio sluoksnio išlikimą ir vertę būsimų žemės darbų vietoje.

Pastatas Bokšto g. Nr. 14 yra Vilniaus senamiesčio 44 kvartale. Pirmieji mūriniai pastatai šiame kvartale istoriniuose šaltiniuose paminėti XVI a. pab. Pastačius miesto gynybinę sieną, dalis kvartalo posesijų atsidūrė priemiestyje ir vystėsi pagal Tymo priemiesčio tradicijas. XIX a. I pusėje kvartalas tapo kultūros ir švietimo centru.

Pirmąkart mūrinis namas dabartinėje Bokšto g. Nr. 14 paminėtas 1594 m. Jis priklausė P. Pacui – Vilniaus kaštelionui. Iki 1638 m. jį valdė P. Pacas, J. Kolenda ir jo palikuonys, vėliau – Vilniaus jėzuitų noviciatas.

1666 m. minimas 2-iejų aukštų ilgas mūrinis namas, besitęsiantis į posesijos gylį iki pat kalno šlaito, fasadu pasisukęs į kiemą. 1748 m. gaisras stipriai nuniokojo pastatus. Nuo 1789 m. posesija atsidūrė R. Pliaterienės rankose. 1790–1806 m. R. Pliaterienės rūmai buvo rekonstruojami. 1819 m. namai parduoti grafui M. Valickiui, tuo metu buvo atliekamas remontas. 1854 m. po kelerių varžytynių namai 12-ai metų išnuomoti Vilniaus bajorų instituto direktoriui L. Korsakui, kuris vykdė kai kuriuos pertvarkymus. 1870–1879 m. laikotarpiu namus įsigijęs Savičiaus ligoninės gydytojas L. Liachovičius taip pat vykdė svarbias pastatų rekonstrukcijas. 1931 m. pastatus įsigijo Vilniaus labdarybės draugija. 1942 m. buvo ruoštasi rekonstruoti Bokšto g. Nr. 10–14 pastatus.

1998 m. žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu iškasti 2 žvalgomieji šurfai, tyrinėtas 12,5 m^2 plotas, 1,7–3,6 m storio kultūrinis sluoksnis. Šurfas Nr. 1 iškastas 2,7 m atstumu, o šurfas Nr. 2 – 6,5 m R kryptimi nuo pastato Bokšto g. Nr. 14 ŠR kampo, prie gyventojų sandėliukų Š sienos. Tyrinėjimų metu nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis tyrinėtoje vietoje yra supiltinio pobūdžio, suformuotas nuo kalno šlaito, ant kurio stovi pastato Bokšto g. Nr. 14 R dalis, Vilnelės link pilant statybines ir buitines šiukšles. Tai nulėmė pastato Bokšto g. Nr. 14 vietą – jis pastatytas ant šlaito. Šlaito link kelis šimtmečius buvo pilamos šiukšlės, statybinės atliekos, siekiant išlyginti kiemo paviršių, o kartu ir padidinti jo plotą, „nustumiant“ šlaitą į Vilnelės pusę. Dėsninga, kad jau 1666 m. noviciato (buvusio pastato savininko) sutartyje su mūro darbų meistru buvo numatyta remontuoti sugriuvusią namo dalį kiemo gilumoje, arčiau Vilnelės, pastatytą ant supiltinių sluoksnių. Šiuo metu ši pastato dalis neišlikusi.

Anksčiausias žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu aptiktas kultūrinis sluoksnis datuotinas XVI a. pab. – XVII a. I puse.

Andrius VAICEKAUSKAS

Investigations in Vilnius, Bokšto street, house No 14, in 1998

In the territory of the planned fieldwork, the area of 12,5 m^2 was investigated. The earliest cultural layer is dating back to the late 16th century – 1st half of the 17th century.

Andrius VAICEKAUSKAS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, GEDIMINO PR. NR. 16, 1999 M.

1999 m. Vilniaus senamiestyje, Gedimino pr. Nr. 16, vyko žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir žvalgymai tiesiamos šiluminės trasos vietoje. Buvo iškasti 3 žvalgomieji šurfai, tyrinėtas 12 m^2 plotas, papildomai žvalgytas 64 m^2 plotas tranšėjų atkarpose I–II ir III–IV.

Tyrinėtasis plotas išsidėstęs Vilniaus centre, prie parduotuvės „Vaikų pasaulis“ (Gedimino pr. Nr. 18/3), šalia V jo fasado. Anksčiau šioje vietoje Vilniaus g. įsiliedavo į dabartinį Gedimino prospektą, šiuo metu čia pėsčiųjų šaligatvis. Šioje Vilniaus g. buvusioje dalyje, išsidėsčiusioje išilgai vakarinio parduotuvės Gedimino pr. 18/3 fasado, 5 m atsumu į V nuo jos, buvo žvalgyta tranšėjos atkarpa I–II ir iškasti 2 žvalgomieji archeologiniai šurfai. Aptikti 3 anksčiau Žaliojo tilto link vedusio kelio lygiai. 1,6 m gylyje buvo anksčiausias, XVI a. pimąja puse datuotinas kelio paviršius. Jis suplūktas iš smulkių akmenukų, primena žvyrkelį. Radinių jame labai negausu. 1,5 m gylyje aptiktas vėlesnis, XVI a. vid. – II puse datuotinas negrįstas kelio paviršius, susiformavęs virš sąnašinio pirmojo žvyrkelio sluoksnio. Tai intensyvus apie 10 cm storio juodos žemės sluoksnis, kuriame buvo daugiau buitinės keramikos, koklių, vinių fragmentų, aptikta batų pasagėlių. Tai rodo suintensyvėjusį judėjimą Žaliojo tilto link, kelio reikšmės augimą. Be to, šiame sluoksnyje gausu plytų nuolaužų, kas rodo miesto plėtimąsi ir statybų priartėjimą prie šio kelio. Augant kelio reikšmei šis antrasis kelio paviršius buvo užpiltas 0,25–0,35 m storio niveliaciniu smėlio sluoksniu, virš kurio išgrįstas akmenų grindinys. Jis aptiktas 1–1,1 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Grindinys ne kartą remontuotas, jo duobės vietomis išlygintos dviem–trim smulkesnių akmenų eilėmis. Virš grindinio aptikta tik metalo dirbinių – kaltinių vinių ir neaiškios paskirties strypų dalių, bato kulno pasagėlių bei arklio pasagų fragmentų. Preliminariai šis grindinys gali būti datuotinas XVII a. Virš jo slūgsojo vien permaišyti ir supiltiniai sluoksniai. 0,15 m gylyje nuo dabartinių šaligatvio plytelių aptiktas XX a. I pusės – XX a. vid. trinkelėmis grįstos Vilniaus gatvės paviršius.

Žvalgyta tranšėjos atkarpa III–IV išsidėsčiusi išilgai Gedimino pr., 8 m atstumu nuo jo važiuojamosios dalies. Atkarpos, besitęsiančios V kryptimi,